

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 «Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ, ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΩΝ ΑΡΕΤΩΝ»

Αρχαία Β΄ γυμνασίου

Δημιουργός: Φλωριανού Ελένη

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

1. Να εξομαλύνουν οι μαθητές γλωσσικά το κείμενο της ενότητας 5, με την βοήθεια λεξιλογικού πίνακα, και να επιχειρήσουν να μεταφράσουν το κείμενο (σε μια πιο ελεύθερη-μετάφραση στη ΝΕ).
2. Να κατανοήσουν και να εμβαθύνουν στο περιεχόμενο της ενότητας απαντώντας σε αντίστοιχες ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου.
3. Να αντιληφθούν την ελεημοσύνη ως αρετή υπό το πρίσμα της χριστιανικής θρησκείας μέσα από παράλληλα κείμενα, σχετικά video και με την συμβολή του θεολόγου του σχολείου.
4. Να κατανοήσουν τον όρο «σατανική ελεημοσύνη», σύμφωνα με τον Ι. Χρυσόστομο, και να προβληματιστούν για το πότε μια ελεημοσύνη δεν συνιστά πραγματική αρετή.
5. Να αξιοποιήσουν γνώσεις, βιώματα και εμπειρίες ζωής, προκειμένου να διαπιστώσουν αν και κατά πόσο συναντάμε στην σύγχρονη εποχή συμπεριφορές και κίνητρα πράξεων που ο Χρυσόστομος κατακρίνει ως «σατανική ελεημοσύνη».
6. Να προβληματιστούν για την ποιοτική διαφορά των εννοιών: ελεημοσύνη-φιλανθρωπία- αλληλεγγύη- εθελοντισμός, με αφορμή παράλληλα κείμενα και φωτογραφικό υλικό.
7. Να καλλιεργήσουν δεξιότητες κριτικού και οπτικού γραμματισμού μέσα από την ανάλυση σκίτσου και την νοηματική συσχέτισή του με ένα ποίημα.

Α. ΠΡΟΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

1. Ως αφορμή, προβάλλουμε ολιγόλεπτο απόσπασμα από το video με τίτλο «*Η αρετή της ελεημοσύνης: ομιλία του Πρωτοπρεσβύτερου Πατέρα Πέτρου*», διαθέσιμο εδώ:

<https://www.youtube.com/watch?v=Zbxm-ynWwa4&t=98s>

2. Ακολουθεί συζήτηση με τον θεολόγο σχετικά με την έννοια, το περιεχόμενο και τις προϋποθέσεις της ελεημοσύνης, ώστε να φωτιστεί το περιεχόμενο της έννοιας υπό το χριστιανικό πρίσμα.

3. Δίνουμε στους μαθητές τον ακόλουθο πίνακα- μελέτη επιμέρους περιπτώσεων και τους ζητάμε να εκφράσουν την γνώμη τους σχετικά με τον αν η κάθε περίπτωση εμπίπτει στις μορφές ελεημοσύνης που συνιστούν αρετή, σύμφωνα με την χριστιανική θρησκεία.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ;
«Έχει γεμίσει η ντουλάπα με παλιά ρούχα που δεν φοράμε πια. Αντί να τα πετάξω, προτιμώ να τα δώσω στην ενορία, για τους φτωχούς»	
«Έχεις αρκετά μπουφάν. Διάλεξε ένα, να είναι σε πολύ καλή κατάσταση, και κρέμασέ το στην «γωνιά αλληλεγγύης» του σχολείου σου, προκειμένου να το πάρει κάποιος μαθητής που δεν έχει».	

«Η εταιρεία μας θα διαθέσει ένα ποσοστό 1% από τις πωλήσεις των προϊόντων μας στην στήριξη φιλανθρωπικών δράσεων. Αυτό θα ενισχύσει το κοινωνικό προφίλ της εταιρείας μας, βραχυπρόθεσμα θα επιφέρει φοροελαφρύνσεις και μεσοπρόθεσμα θα αυξήσει τις πωλήσεις, δίνοντας στους καταναλωτές επιπλέον κίνητρο για την αγορά των προϊόντων μας»	
«Χάλασα σχεδόν 300 ευρώ για τα Χριστουγεννιάτικο και το πρωτοχρονιάτικο τραπέζι. Άγιες μέρες είναι, θα αγοράσω λίγα ζυμαρικά, ζάχαρη και χυμούς ντομάτας και θα τα βάλω στο καροτσάκι της Τράπεζας Αγάπης. Τέτοιες μέρες δεν πρέπει να ξεχνάμε και τους φτωχούς συνανθρώπους μας»	
Κάθε φορά που αγοράζω τρόφιμα για τα στρατόπεδα προσφύγων, γυρνάω σπίτι και νιώθω μια κρυφή χαρά και ανακούφιση. Κι εμείς περάσαμε προσφυγιά, ένα χέρι βοήθειας που απλώνεται σε ξένο τόπο, είναι χέρι ελπίδας, και με βοηθά πολύ να νιώθω άνθρωπος.	
Επιχειρηματίας και μέγας χορηγός της τοπικής κοινωνίας μιλάει στην γραμματέα του: «Αποφάσισα να δωρίσω 100 αρνιά σε φτωχές οικογένειες του νησιού εν όψει του Πάσχα. Στείλε το σχετικό δελτίο τύπου στα τοπικά ΜΜΕ και κανόνισε τα διαδικαστικά με τον Δήμο και την Πρόνοια. Κανόνισε και συνέντευξη δικιά μου με το τοπικό τηλεοπτικό κανάλι, όχι εδώ, στο γραφείο, αλλά στην πλατεία, δίπλα στην φάντη- θα είναι πολύ πιο ωραίο και συγκινητικό σκηνικό»	
«Τα οικονομικά μου είναι, δυστυχώς χάλια. Δεν μπορώ να αγοράσω τρόφιμα για τους άπορους, ωστόσο πηγαίνω κάθε εβδομάδα και μαγειρεύω εθελοντικά στην συλλογική κουζίνα του δήμου μου.»	

Αφού επεξεργαστούν οι μαθητές τις παραπάνω περιπτώσεις και προβληματιστούν για το αν συνιστούν ή όχι πράξεις αληθινής ελεημοσύνης /φιλανθρωπίας, ακολουθεί συζήτηση στην οποία καλούνται να τεκμηριώσουν τις απόψεις τους. Ως επέκταση της συζήτησης, προβάλλουμε ολιγόλεπτο απόσπασμα από το παρακάτω video, που περιέχει του λόγους του Ιωάννη του Χρυσόστομου σχετικά με την επονομαζόμενη **"σατανική" ελεημοσύνη**

https://www.youtube.com/watch?v=4A4boO5_OOo

Προκειμένου να καταλήξουν οι μαθητές σε κάποια συμπεράσματα σχετικά με το τι ΔΕΝ συνιστά αληθινή φιλανθρωπία, σύμφωνα με το χριστιανικό πρίσμα, ζητάμε από τους μαθητές να γράψουν- **σε μορφή ιδεοθύελλας**, τις απόψεις τους, συμπληρώνοντας και με **άλλες περιπτώσεις «υποκριτικής» φιλανθρωπίας** τα όσα αναφέρει ο Χρυσόστομος. Βοηθητικά, οι μαθητές μπορούν να διαβάσουν το ακόλουθο άρθρο:

«Πώς η φιλανθρωπία κάνει τους πλούσιους πλουσιότερους»

<https://tvxs.gr/news/kosmos/pos-i-filanthropia-kanei-toys-ploysiots-ploysioteroys>

B. ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

1. Μετάφραση κειμένου

Προσεγγίζουμε το πρωτότυπο κείμενο του σχολικού βιβλίου και κινούμεστε κειμενοκεντρικά και ομαδοσυνεργατικά. Μοιράζουμε ένα φύλλο εργασίας, στο οποίο έχουμε δύο στήλες, μία αριστερή στήλη με το αρχαίο κείμενο χωρισμένο σε αριθμημένες περιόδους και με τα απαραίτητα λεξιλογικά στοιχεία, και μια δεξιά στήλη κενή, όπου θα γραφεί η μετάφραση. Χωρίζουμε τους μαθητές σε ομάδες (κατά προτίμηση των 2 ατόμων, ανά θρανίο) και αναθέτουμε σε κάθε ομάδα να μεταφράσει 2-3 περιόδους, κερδίζοντας έτσι χρόνο για την προσπέλαση ολόκληρου του κειμένου. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα διαβάζει την δική της μετάφραση, οι υπόλοιπες ομάδες συμφωνούν ή διορθώνουν, συμπληρώνουν και καταγράφουν την τελική μετάφραση μετά τις διορθώσεις/ συμπληρώσεις.

2. Ερωτήσεις κατανόησης

Οι μαθητές απαντούν στις ερωτήσεις κατανόησης, όπως:

- Ποιες είναι οι διαφορές του ανθρώπου από τα ζώα σύμφωνα με τον Ιωάννη τον Χρυσόστομο;
- Ποια κοινά στοιχεία ενώνουν και εξομοιώνουν τους ανθρώπους μεταξύ τους σύμφωνα με το κείμενο; Είναι αυτά μόνο θετικά ή και αρνητικά;
- Ποια τύχη περιμένει τον άνθρωπο που δε λαμβάνει υπόψη του τους ανήμπορους συνανθρώπους του, σύμφωνα με το κείμενο; Ποιο μέσο έχει στη διάθεση του ο άνθρωπος, προκειμένου να αποφύγει τη μετά θάνατον τιμωρία;
- Με ποιες άλλες χριστιανικές αρετές συνδέεται η ελεημοσύνη;

Γ. ΜΕΤΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ ΜΕ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ:

«Ζητιάνος, αυτός ο άγνωστος»: Το προφίλ της σύγχρονης επαιτείας

https://www.efsyn.gr/ellada/koinonia/147073_zitianos-aytos-o-agnostos

Ομοιότητες και διαφορές φιλανθρωπίας-αλληλεγγύης-εθελοντισμού

<https://noiazomaikaidrw.gr/omiotites-diafores-ton-ennion/>

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ:

- Σε τι έχει αλλάξει το κοινωνικό προφίλ των επαιτών στην σύγχρονη Ελλάδα σε σχέση με το παρελθόν;
- Σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν οι έννοιες της φιλανθρωπίας, της αλληλεγγύης και του εθελοντισμού;
- Σκεφτείτε εθελοντικές δράσεις κοινωνικής αλληλεγγύης που εμφανίστηκαν έντονα στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. (μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης / με τις προσφυγικές ροές / με τον πόλεμο στην Ουκρανία)

Προσπαθήστε να αναλύσετε το μήνυμα του σκίτσου, αφού πρώτα διαβάσετε το ποίημα του Ανυφαντάκη. «Ο πλούσιος και ο ζητιάνος» στον παρακάτω σύνδεσμο:

<https://www.votegreece.gr/archives/3283/o-ploysios-kai-o-zitianos/>